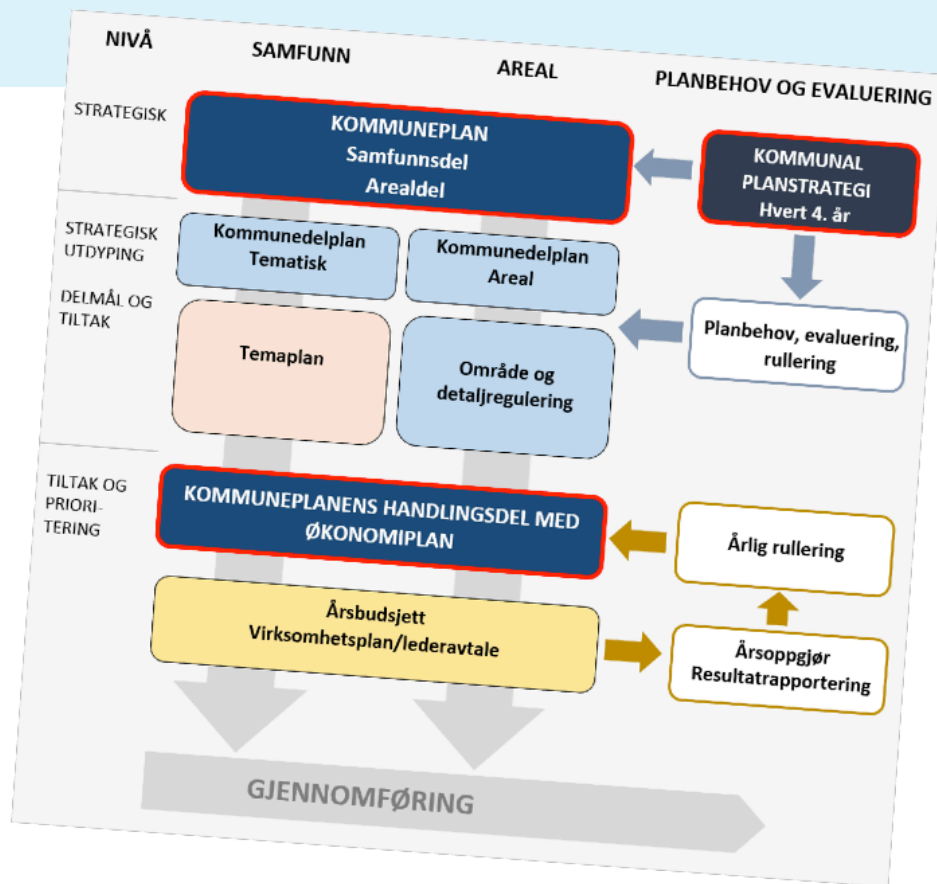

10 RÅD FOR ET VELFUNGERENDE OG EFFEKTIVT PLANSYSTEM

Basert på KS FOU om Effektivisering av kommunal planlegging

Et velfungerende og effektivt kommunalt plansystem rettet mot gjennomføring er nødvendig for utøvelse av kommunens rolle som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver. Plan- og bygningsloven har gode og viktige styringsverktøy både for politikere og administrasjon.

I denne flyeren er det gitt noen anbefalinger for hva som er viktig for å sikre gode kommunale plansystem rettet mot gjennomføring og tilpasset behovet i den enkelte kommune.

1

Vær bevisst det kommunale handlingsrommet

Kommunene har et betydelig handlingsrom i forhold til statlige forventninger til den kommunale planleggingen og prioritering av oppgaver som er viktige lokalt. Det er få statlige krav om planer. Det er viktig at kommunene er bevisst handlingsrommet og bruker det.

2

Oppdaterte planer styrker det lokale handlingsrommet

Et oppdatert kommunalt planverk er med å styrke kommunens handlingsrom i samfunnsplanleggingen. Det samme gjelder en offensiv kommunal samfunnsplanlegging der kommunene selv setter dagsorden med et tydelig politisk engasjement.

”

Det er viktig å ha oppdaterte planer. Da er du Herre i eget hus

ORDFØRER

3

Enkelt og forståelig kommunalt plansystem rettet mot gjennomføring

Det kommunale plansystemet må være enkelt og forståelig, med et avklart forhold mellom kommunens ulike planer, og rettet mot gjennomføring. Kommunal planstrategi, kommuneplanen sin samfunnsdel og handlingsdelen koblet sammen med økonomiplanen må ha en grunnleggende og varig posisjon i plansystemet. Kommunens arealplanlegging må ha forankring i samfunnsplanleggingen og trekke i samme retning.

Den enkelte kommunes plansystem må erkjenne og bygge på noen hovedprinsipper som er robuste og som ikke er sårbare dersom nøkkelpersonell slutter.

4

Kommunal planstrategi må tas aktivt i bruk som styrings- og prioriteringsverktøy

Gjennom arbeidet med kommunal planstrategi har kommunen fått et unikt verktøy for å vurdere hvilket planarbeid som skal prioriteres i valgperioden. Kommunal planstrategi må ta opp hele kommunens plansystem, herunder behovet for temaplaner og større arealplaner i kommunal regi som vil trekke på kommunens kapasitet og ressurser, og ikke være begrenset til om kommuneplanen skal revideres helt eller delvis. Utdaterte planer bør fases ut gjennom planstrategien. Planstrategien må ha en god politisk forankring.

”

Planstrategi er definitivt et godt styringsverktøy. Organisasjonen er begrenset og vi må prioritere hva som bør gjøres. Tidligere var det litt mer tilfeldig og ad hoc hvilke planer som ble utarbeidet. Som politiker vil vi ha alt og vi tenker ikke alltid på hvordan vi skal følge de opp

ORDFØRER

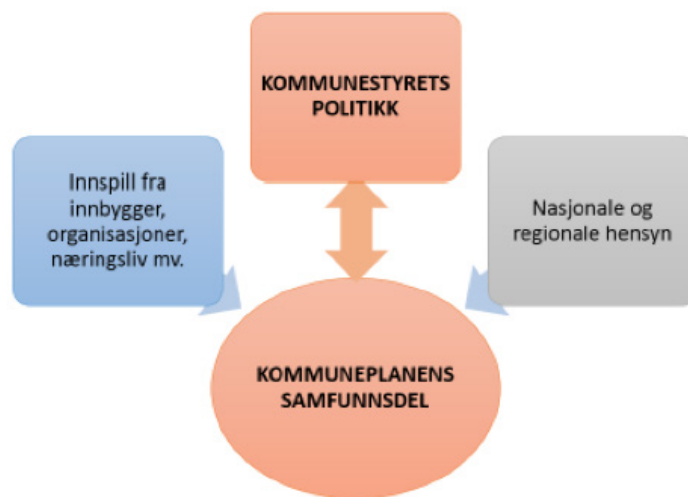
5

Kommuneplanens samfunnsdel må gis en funksjon som reelt styringsverktøy

Kommuneplanens samfunnsdel må tillegges større vekt som styringsverktøy i et plansystem, og i mindre grad som en enkeltplan eller medvirkningsarena. Planens innretning, innhold, prosess, og mobilisering må tilpasses dette. For at samfunnsdelen skal fungere som et godt styringsverktøy er det viktig at kommunestyret selv prioriterer satsingsområder og hovedmål for kommunens utvikling. Dette innebærer også at noe velges bort. Planleggingen må legge til rette for denne krevende prioriteringsoppgaven, og ikke bare vektlegge prosess og medvirkning. Medvirkningsprosessen bør i større grad ha fokus på hvordan kommunen som samfunn kan arbeide for å gjennomføre mål og strategier. Revisjonsprosesser bør foregå tidlig i valgperioden slik at kommunestyret kan få gjennomført sin politikk.

Kommunen må sørge for at det er en tydelig kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdel med økonomiplan. Kommunens tjenesteområder må selv svare ut og synliggjøre hvordan satsingsområder og mål i samfunnsdelen som angår tjenesteområdet følges opp.

” Vi har brukt mye tid på en begrenset revidering. Kommuneplanen bør være et levende dokument som revideres ofte
ORDFØRER

6

Omfang og utforming av temaplaner må være tilpasset kommunens behov

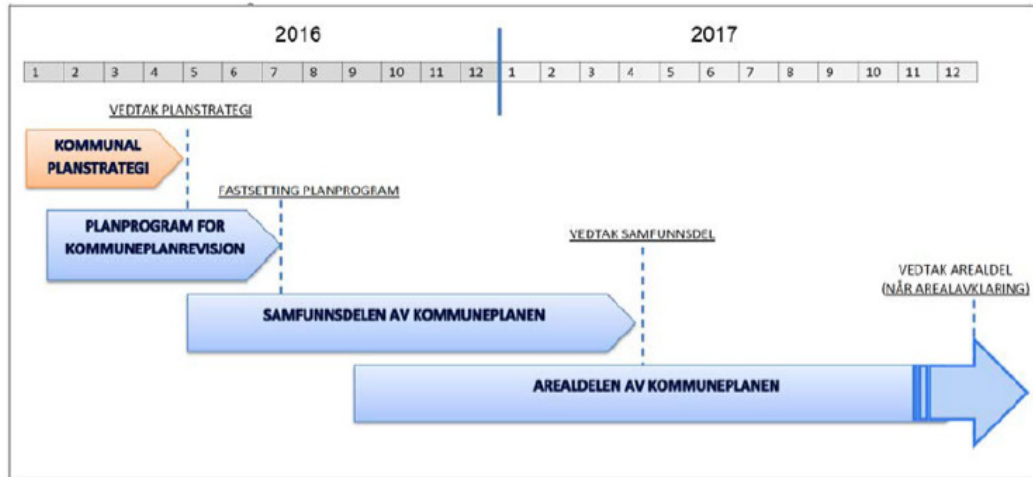
Omfanget av temaplaner må tas ned til et realistisk nivå i kommunen og være oppdaterte. Et effektivt kommunalt plansystem er avhengig av at antallet temaplaner er tilpasset kommunens behov og ikke blir for omfattende. Utdaterte planer bør i større grad fases ut i forbindelse med kommunal planstrategi. I mange sammenhenger er det kanskje en utredning kommunen trenger og ikke en egen temaplan.

En temaplan eller tematisk kommunedelplan er underordnet samfunnsdelen og skal ikke være i konflikt med denne. Et plansystem med mange tematiske kommunedelplaner med krav til handlingsdel kan i stor grad utfordre samfunnsdelen og er krevende å vedlikeholde. En bør vurdere nøye om det er behov for tematiske kommunedelplaner.

7

Kortere og mer tidseffektive planprosesser

For lange planprosesser er en alvorlig utfordring som kan rokke ved plansystemets legitimitet. Planer må kunne leveres med nødvendig tidseffektivitet når et planbehov oppstår. Prosesstiden må generelt ned. Det må i større grad settes frister for når egne planer skal til politisk behandling.

8

Planarbeid må prioritere oppgaver som er viktig for gjennomføring

Planarbeid må prioritere oppgaver som er viktig for avklaringer og gjennomføring av planen. For noen planer vil det være de økonomiske konsekvensene av planen og ansvarsplassering for administrativ oppfølging som vil være kritisk for gjennomføringen, og i mindre grad forankringen i planprosessen.

9

Rådmannen må se planstrategien og samfunnsdelen som reelle styringsverktøy

Rådmannen har en avgjørende rolle for å sikre et effektivt kommunalt plansystem og at planer følges opp. Særlig er dette kritisk for kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel som kan miste sin funksjon dersom ikke rådmannen ser potensialet disse planverktøyene har som styrings- og utviklingsverktøy i det daglige virke. Ansvaret kan ikke overlates til kommunenes planleggere alene.

10

Kommunal planlegging er et verktøy for lokal samfunnsutvikling

Kommunal planlegging er et verktøy for lokal samfunnsutvikling. Gjennom denne planleggingen og samhandlingen med fylkeskommunen og regional stat ivaretar kommunen også viktige regionale og nasjonale behov og hensyn. Kompetansen som ligger i regionale og lokale organer og folkevalgt skjønn kan tilføre nasjonal politikk en stedlig merverdi. Kommunene etterspør kunnskap fra regionale myndigheter i planleggingen, og det er viktig at myndighetene og kommunene samhandler på en måte som understøtter effektiv og gjennomføringsrettet kommunal planlegging.

Les hele rapporten her:

<http://www.ks.no/fagomrader/utvikling/fou/fou-rapporter/kommunal-planlegging-kan-bli-mer-effektiv/>